

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **V. M.**, zast. Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem, se sídlem v Plzni, Františkánská 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 4. 2005, č. j. 60 Az 17/2005 – 31,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 31. 1. 2005, č. j. OAM-96/LE-B01-B02-2005, byla zamítnuta žádost žalobce o udělení azylu jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). V odůvodnění rozhodnutí žalovaný uvedl, že obavy z výhrůžek soukromých osob na Ukrajině, které na žalobci vymáhaly splacení dluhu, nejsou skutečností podřaditelnou důvodům uvedeným v § 12 zákona o azylu. Tím jsou naplněny podmínky ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) uvedeného zákona a žádost žalobce byla proto jako zjevně nedůvodná zamítnuta.

Ve včas podané žalobě uvedl žalobce, že výrok rozhodnutí správního orgánu napadá v celém rozsahu. Nesouhlasil se zamítnutím žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné a vyslovil přesvědčení, že údaje, které poskytl žalovanému v průběhu správního řízení

odůvodňují posouzení jeho žádosti z hlediska ustanovení § 12 a § 14 azylového zákona. Nesouhlasil ani se závěrem žalovaného, že hlavním a primárním důvodem podání jeho žádosti byla snaha vyhnout se vyhoštění z České republiky. Zdůraznil, že v průběhu správního řízení uvedl, že byl zemi původu nucen opustit a obrátit se se žádostí o ochranu na Českou republiku z důvodu tíživé životní situace, která byla způsobena okolnostmi uvedenými v průběhu azylového řízení. Učinil tak proto, že nenalezl jiné, reálně uskutečnitelné východisko, než nalézt podmínky bezpečného a důstojného života v cizí zemi. Chtěl se pokusit o to, aby v České republice dostal příležitost žít v bezpečí a za důstojných podmínek. V zemi původu mu to umožněno nebylo. Navrhoval, aby soud zrušil napadené rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Plzni napadeným rozsudkem žalobu zamítl, neboť obdobně jako správní orgán dospěl k závěru, že žalobce žádné jiné důvody, než obavu z násilí ze strany vymahačů dluhů pro věřitele, od kterého si vypůjčil na Ukrajině vysokou částku peněz na vysoký úrok a nebyl ji schopen splácet, neuvedl, přičemž tento důvod nelze podřadit pod důvody ustanovení § 12 zákona o azylu, totiž že by tyto obavy byly motivovány žalobcovou politickou činností, jeho rasou, národností, náboženstvím nebo příslušností k určité sociální skupině. Tento závěr zcela vyplynul z provedených důkazů a soud tudíž neshledal důvodnou žalobcovu námitku o jejich nesprávném hodnocení ze strany správního orgánu. Žalobce u soudu neuspěl ani s další námitkou, zda není dán důvod pro udělení humanitárního azylu. K tomu Krajský soud v Plzni připomněl, že z díkce ustanovení § 14 zákona o azylu je patrné, že tento typ azylu může být udělen žadateli tehdy, jestliže v řízení nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12. Přitom na humanitární azyl není zákonný nárok. Důvody udělení humanitárního azylu jsou zcela ve volném úvahovém režimu správního orgánu a soudu by nepříslušelo z hlediska hmotného práva pro jeho udělení, důvody přezkoumávat. Soud pouze, pokud by o tomto druhu azylu bylo rozhodováno, může přezkoumat, zda postupem správního orgánu nebyl žalobce zkrácen na svých právech takovým způsobem, že to mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí. Takové pochybení v dané věci zjištěno nebylo. Navíc soud uvedl, že pokud žalobce tvrdil ve své žádosti, že žádá o udělení azylu podle § 12 azylového zákona, pak nemohl žádat o azyl podle § 14, neboť s ním by fakticky popřel, že má důvod pro udělení azylu podle § 12. O této žádosti nebylo proto vedeno řízení a pokud správní orgán o tomto druhu azylu nerozhodoval, nic tím neporušil. Krajský soud v Plzni uzavřel, že rozhodnutím žalovaného ani jeho postupem nebyl žalobce zkrácen na svých právech a žaloba tudíž nemohla být shledána důvodnou.

Proti rozsudku Krajského soudu v Plzni podal stěžovatel včas kasační stížnost, opírající se o důvody vymezené v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). K označenému písm. a) citovaného zákonného ustanovení uvedl, že krajský soud (a žalovaný) nesprávným způsobem posoudil právní otázku, a sice, zda lze na souzený případ vztáhnout ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, tedy žádost zamítnout jako zjevně nedůvodnou. Konkrétně uvedl, že se ve své domovské zemi dostal do finančních potíží, kdy vymahači fiktivních dluhů žalobce pronásledovali. K vymáhání použili osob ze zločineckých struktur a žalobce byl tak ohrožen nejen na zdraví, ale i na životě. Pokud hledal ochranu u státních orgánů před vydíráním, pak zjistil, že i tyto jsou součástí zločineckých struktur a žalobce neměl šanci zajistit ochranu své osoby. Proto mu nezbylo než vycestovat ze země a požádat o azyl. Vyslovil přesvědčení, že právě s ohledem na uvedené je dán důvod k udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť patří do sociální skupiny nečlenů zločineckých

struktur a je těmito strukturami pronásledován právě proto, že není jejich členem a domovský stát tuto situaci toleruje. Odkázal v této souvislosti na čl. 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka.

K ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. stěžovatel uvedl, že žalovaný provedl nedostatečným způsobem dokazování a na základě zjištěného skutkového stavu nebylo možno spravedlivě rozhodnout. V této souvislosti uvedl, že žalovaný nerespektoval situaci stěžovatele, který má omezené možnosti pro obstarání důkazů o perzekuci v domovské zemi a krajský soud se tímto nijak nezabýval.

K označenému písm. d) cit. zákonného ustanovení stěžovatel v kasační stížnosti uvedl, že soud nesprávným způsobem posoudil právní otázku, zda správní řízení netrpělo procesní vadou. K tomu doplnil, že správní orgán provedl nedostatečným způsobem dokazování, resp. namítl, že rozhodnutí žalovaného neodpovídá dikci § 47 odst. 3 správního řádu a řízení tak trpí neodstranitelnou vadou a je třeba je zopakovat.

Závěrem poznamenal, že nesouhlasí ani se způsobem, jakým se soud I. stupně vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování. Uvedl, že soud přehlíží situaci na straně stěžovatele, který svůj návrat s ohledem na chybějící ochranu ze strany policie nepovažuje za bezpečný. Dále uvedl, že při návratu mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení a perzekuce, resp. administrativní šikany ze strany milice a dalších státních orgánů; odkázal rovněž na Zprávu MZV USA o dodržování lidských práv ze dne 14. 3. 2004. Konečně uvedl, že správní orgán ani krajský soud se v odůvodnění svých rozhodnutí vůbec nezabývaly překážkou vycestování.

Na základě výše uvedených důvodů stěžovatel navrhuje zrušení shora označeného rozhodnutí krajského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení.

Žalovaný poskytl na výzvu soudu ke kasační stížnosti vyjádření, ve kterém zejména odkázal na správní spis. Dále uvedl, že důvody uváděné stěžovatelem považuje za účelové. K přiznání odkladného účinku kasační stížnosti neshledal důvody.

Napadený rozsudek Nejvyšší správní soud přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Po přezkoumání kasační stížnosti Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Stěžovatel je zastoupen advokátem.

V souzené věci Nejvyšší správní soud ze správního spisu především zjistil, že stěžovatel opustil zemi původu dne 6. nebo 7. 11. 2003. V žádosti o azyl a do protokolu o pohovoru k důvodům žádosti o udělení azylu, který s ním byl sepsán dne 27. 1. 2005 za účasti tlumočnicka jazyka ruského, vypověděl, že s kamarádem si v březnu 2001 otevřel

obchod a na jeho provoz si vypůjčili od soukromé osoby 10.000 USD na 10 % úrok splatný do dvou let. Když lhůta vypršela a s kamarádem měli splaceno jen 5.000 USD při průběžném splácení úroků, žádali věřitele o prodloužení lhůty splatnosti o jeden rok. Ten jim nechtěl vyhovět, a proto se snažili dluh splatit. Podařilo se jim však opatřit jen 1.000 USD, avšak chybějící peníze již nesehnali. V květnu 2003 za nimi začali chodit neznámí vymahači, které žalobce nazývá bandity, a pod hrozbou násilí nutili žalobce, aby prodal byt nebo jiné cenné věci za účelem splacení dluhu. Žalobce proto, stejně jako jeho kamarád, skončil s podnikáním a vycestoval ze země. Poté se jednou ztratil jeho syn a vrátil se až druhý den a žalobce neví, zda byl odvezen vymahači. Manželka žijící na Ukrajině jej informovala, že vymahači ho stále hledají. Po uplynutí platnosti víza žil a pracoval v České republice nelegálně, 22. 1. 2005 byl zadržen a poté požádal o azyl.

Protože stěžovatel nejprve uvádí důvod vymezený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy kasační stížnost podává z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, je třeba se vyjádřit k dopadu významu tohoto důvodu. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá podle Nejvyššího správního soudu buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní závěr, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen. Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal právní závěr, resp. výklad provedený krajským soudem (a žalovaným správním orgánem), avšak neshledal, že došlo k porušení zákona. Nejvyšší správní soud se tak s učiněnými závěry ztotožňuje a dovozuje, že krajský soud citovaná ustanovení zákona o azylu vyložil správně.

Ke konkrétním tvrzením stěžovatele – v domovské zemi se dostal do finančních potíží, peníze po něm vymáhali osoby ze zločineckých struktur a stěžovatel tak byl ohrožen i na životě; když hledal ochranu u státních orgánů, zjistil, že tyto jsou rovněž součástí zločineckých struktur - Nejvyšší správní soud uvádí, že označené skutečnosti, byť se jedná o skutečnosti závažné, pod důvody vymezené zákonem o azylu, konkrétně pod důvody vymezené § 12 písm. b) zákona o azylu, podřadit nelze a stěžovateli proto nepřisvědčil. Nejvyšší správní soud pro úplnost odkazuje na svou ustálenou judikaturu, ze které vyplývá, že potíže se soukromými osobami v domovském státě, spočívající např. ve vydírání, vyhrožování, apod. nelze považovat za důvody pro udělení azylu vymezené v § 12 zákona o azylu. V této námitce proto stěžovateli nepřisvědčil. Navíc nutno zdůraznit, že stěžovatel v průběhu řízení neuváděl, na rozdíl od tvrzení v kasační stížnosti, že by se se svým problémem s vyděrači obrátil na policii a hledal tak ochranu u státních orgánů.

K navazující námitce týkající se příslušnosti k sociální skupině „nečlenů zločineckých struktur“ odkazuje Nejvyšší správní soud rovněž na svou ustálenou judikaturu, kdy např. v rozsudku 7 Azs 20/2004, ze dne 5. 3. 2004 bylo judikováno, *„že tento sociální útvar („sociální skupina nečlenů zločineckých struktur“) není v žádném případě sociální skupinou ve smyslu zákona o azylu. Pod tímto pojmem lze totiž chápat takové společenské uskupení, které je určitelné natolik přesně, aby bylo vůbec způsobilé k pronásledování. Příslušnost k sociální skupině je totiž nutno vnímat jako možnost, na jejímž základě může Česká republika poskytnout ochranu i z jiných důvodů motivujících k pronásledování, než z důvodu rasy, náboženství, národnosti či politického přesvědčení. Takovými důvody jsou typicky příslušnost k sexuálním menšinám, skupinám spojeným přesvědčením nenáboženské a nepolitické povahy a jiným skupinám, jevícím znak způsobilý*

k pronásledování, jenž nemusel být zákonodárci v době přijímání zákona o azylu vůbec znám. Důvodem pro zařazení do fenoménu „sociální skupiny“ tudíž nemůže být takový sjednocovací znak, jako je nečlenství ve zločineckých strukturách“. Ani v této námitce tak stěžovateli nepřisvědčil. Nejvyšší správní soud rovněž nepřisvědčil ani tvrzenému naplnění čl. 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro postavení uprchlíka. Ač se za pronásledování v označené příručce považuje pronásledování nejen ze strany státních orgánů, ale rovněž ze strany obyvatelstva, nelze opustit i další podmínku a sice, že označené úřady musí tuto činnost ze strany obyvatelstva vědomě schvalovat. Stěžovatel se však se svými problémy na státní orgány ani neobrátil.

Nejvyšší správní soud tak shrnuje, že nenastaly podmínky vymezené zákonem o azylu; krajský soud při posouzení právní otázky nijak nepochybil. Ve všech námitkách vztahujících se naplnění prvního tvrzeného důvodu [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] proto Nejvyšší správní soud stěžovateli nepřisvědčil.

Stěžovatel dále uváděl důvody vymezené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., které stanoví, že kasační stížnost lze podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Nejprve je třeba se vyjádřit k významu jednotlivých částí označeného ustanovení. K významu první části písm. b) cit. ustanovení s. ř. s. (došlo k vadě řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu) je třeba uvést, že skutková podstata je se spisy v rozporu, pokud skutkový materiál, jinak dostačující k učinění správního skutkového závěru, vedl k jiným skutkovým závěrům, než jaké učinil rozhodující orgán. Skutková podstata dále nemá oporu ve spisech, chybí-li ve spisech skutkový materiál pro skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem, přičemž tento materiál je nedostačující k učinění správního skutkového závěru. Krajský soud se zabýval konkrétními dopady právě uvedeného a neshledal, že by žalovaný nezjistil úplně skutkový stav. Nejvyšší správní soud dospěl obdobně k závěru, že v odůvodnění jsou jasně jmenovány důkazy, z nichž žalovaný čerpal svá skutková zjištění, skutková zjištění jsou zde přehledně a srozumitelně uvedena a vyplývají z provedených důkazů. Po důkladném posouzení závěrů Krajského soudu v Plzni se s nimi Nejvyšší správní soud také ztotožňuje a konstatuje, že skutkový stav má oporu ve spisech a není s nimi v rozporu.

Význam další části písm. b) cit. zákonného ustanovení („při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto vytýkanou vadu měl soud napadené rozhodnutí zrušit“) se zakládá na faktu, že intenzita porušení řízení před správním orgánem byla v přímé souvislosti s následnou nezákonností tohoto rozhodnutí. Po posouzení stěžovatelem uvedených skutečností, jakož i obsahu spisu, Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že k porušení zákona v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, nedošlo.

K poslednímu možnému porušení („rozhodnutí správního orgánu je nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost“) Nejvyšší správní soud uvádí, že jeho možný dopad je třeba posuzovat vždy ve spojení se zněním konkrétního rozhodnutí. K rozhodnutí Krajského soudu v Plzni, jakož i k jemu předcházejícímu rozhodnutí žalovaného správního orgánu, zaujal Nejvyšší správní soud názor, že uvedená rozhodnutí ani touto vadou netrpí.

Lze tak tedy o první konkrétní námitce stěžovatele shrnout, že žalovaný provedl dokazování dostatečným způsobem a na základě zjištěného skutkového stavu spravedlivě rozhodl. Krajský soud tak učinil správně, pokud rozhodnutí žalovaného nezrušil. K další konkrétní námitce stěžovatele - žalovaný nerespektoval situaci stěžovatele, který má omezené možnosti pro obstarání důkazů o perzekuci v domovské zemi a krajský soud se tímto nijak nezabýval – Nejvyšší správní soud uvádí, že žalovaný si obstaral pro své rozhodnutí dostatek důkazů, z kterých se dal řádně dovodit jím učiněný závěr, přičemž respektoval omezené možnosti stěžovatele a vycházel pouze z dostatečně prokázaných skutečností; krajský soud pak rozhodnutí žalovaného řádně přezkoumal. Ani v této námitce proto stěžovateli Nejvyšší správní soud nepřisvědčil. Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že žádný z důvodů vymezených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. neshledal.

Stěžovatel dále namítal i porušení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (kasační stížnost, lze podat z důvodu tvrzené „nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé).

K této námitce Nejvyšší správní soud připomíná, že písm. d) ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. se nevztahuje k procesním vadám řízení před správním orgánem, jak se mylně domnívá stěžovatel, ale pamatuje na případy nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Proto tato kasační námitka nemohla být shledána důvodnou, především pro její nesrozumitelnost. Pochybení ze strany správního orgánu se týká kasační důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., s nímž se Nejvyšší správní soud vypořádal v předchozí části svého rozhodnutí.

Pokud stěžovatel nově v kasační stížnosti uvádí, že má z návratu do své vlasti odůvodněný strach proto, že zde chybí ochrana ze strany policie a při vycestování mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení, kdy bude podroben perzekuci, resp. administrativní šikaně ze strany milice a dalších státních orgánů pro svoji žádost o azyl, Nejvyšší správní soud dodává, že tímto tvrzením se s ohledem na ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. nemohl zabývat, neboť bylo uplatněno poté, co bylo vydáno napadené rozhodnutí, nehledě k tomu, že otázkou překážek vycestování se žalovaný v dané věci nemusel zabývat a také se jí nezabýval, neboť ta přichází v úvahu teprve tehdy, pokud je rozhodováno o udělení azylu podle § 12 zákona o azylu a nikoliv tehdy, když je žádost zamítnuta jako zjevně nedůvodná, protože stěžovatel ani netvrdí důvody podřaditelné pod zmíněné ustanovení. Krom toho je ze zpráv o dodržování lidských práv na Ukrajině za roky 2003 a 2004 patrné, že neúspěšní žadatelé o azyl, pokud vycestují zpět do své domovské země, nemají na Ukrajině potíže z tohoto důvodu se státními orgány.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že neshledal pochybení v postupu správního orgánu ani v postupu soudu a nedospěl k závěru, že by v posuzované věci byly dány stěžovatelem uplatňované důvody kasační stížnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Proto považuje kasační stížnost za nedůvodnou a jako takovou ji zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, když úspěšný žalovaný žádné náklady neuplatňoval (Nejvyšší správní soud ostatně ani žádné mu vzniklé náklady ze spisu nezjistil) a stěžovatel nebyl s kasační stížností úspěšný.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. ledna 2006

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu